

Asia C-455/23 [Garera]ⁱ**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

20.7.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Sąd Najwyższy (Puola)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

3.4.2023

Valittaja:

G.T.

Vastapuoli:

T. S.A.

Kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian kohde

G.T:n kassaatiovalituksen käsittely Sąd Apelacyjny w Katowicachin (Katowicen ylioikeus, Puola) tuomiosta, jolla hylättiin vaatimus haltijaosakkeiden vapauttamisesta vakuudesta ja täytäntöönpanosta.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Unionin oikeuden vaatimukset, jotka koskevat kansallisten tuomareiden nimeämistä ilman heidän suostumustaan ratkaisemaan asioita kansallisen tuomioistuimen eri organisaatioyksikössä kuin siinä, jossa he tavallisesti toimivat. Lailla perustetun tuomioistuimen asema. Tuomareiden työaika direktiivin 2003/88/EY 6 artiklan b alakohdan yhteydessä.

Oikeusperusta: SEUT 267 artikla.

ⁱ Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa oikeudenkäynnin minkään asianosaisen todellista nimeä.

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Onko SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa tulkittava unionin tuomioistuimen asiassa C-487/19, W.Ż., antamassaan tuomiossa esittämän tulkinnan valossa siten, että Sąd Najwyższy (ylin tuomioistuin, Puola) tuomarin nimeäminen ilman hänen suostumustaan ratkaisemaan asioita tilapäisesti Sąd Najwyższy toisessa jaostossa loukkaa tuomareiden erottamattomuuden ja riippumattomuuden periaatetta vastaavalla tavalla kuin yleisen tuomioistuimen tuomarin siirtäminen saman tuomioistuimen osastosta toiseen, kun:

- tuomari nimetään ratkaisemaan asioita, joiden aihepiiri ei kuulu sen jaoston, johon Sąd Najwyższy tuomari on nimitetty, toimivallan piiriin;

- tuomarilla ei ole käytettävissään asiassa C-487/1[9], W.Ż., annetun tuomion 118 kohdassa asetettuja vaatimuksia vastaavaa oikeussuojakeinoa valittaakseen tällaista nimeämistä koskevasta päätöksestä;

- Sąd Najwyższyn presidentin määräyksen nimeämisestä ratkaisemaan asioita toisessa jaostossa ja Izba Cywilna Sądu Najwyższego (ylimmän tuomioistuimen siviilijaosto, Puola) toimintaa johtavan puheenjohtajan määräyksen tiettyjen asioiden jakamisesta ratkaistaviksi ovat antaneet henkilöt, jotka on nimitetty Sąd Najwyższyn tuomarin virkaan samoissa olosuhteissa kuin asiassa C-487/1[9], W.Ż., ja tähänastisen oikeuskäytännön valossa tuomioistuinmenettelyt, joissa on osallisina tällaisia henkilöitä, ovat joko pätemättömiä tai loukkaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaista asianosaisen oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin;

- tuomarin nimeämiselle ilman hänen suostumustaan määrääjäksi ratkaisemaan asioita Sąd Najwyższyn muussa jaostossa kuin siinä, jossa hän tavallisesti toimii, samalla kun hänen velvollisuutensa ratkaista alkuperäisen jaostonsa asioita säilyy, ei ole oikeusperustaa kansallisessa oikeudessa;

- tuomarin nimeäminen ilman hänen suostumustaan määrääjäksi ratkaisemaan asioita muussa Sąd Najwyższyn jaostossa kuin siinä, jossa hän tavallisesti toimii[,] johtaa tietyistä työajan järjestämisestä koskevista seikoista 4.11.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/88/EY (EUVL 2003, L 299[, s. 9]) 6 artiklan b alakohdan rikkomiseen?

2. Riippumatta ensimmäiseen kysymykseen annettavasta vastauksesta, onko SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa tulkittava siten, että tuomioistuin, jonka kokoonpano perustuu Sąd Najwyższyn presidentin määräykseen nimeämisestä ratkaisemaan asioita kyseisen tuomioistuimen toisessa jaostossa ja Sąd Najwyższyn siviilijaoston toimintaa johtavan puheenjohtajan määräykseen tiettyjen asioiden jakamisesta, kun nämä määräykset ovat antaneet henkilöt, jotka on nimitetty Sąd Najwyższyn tuomarin virkaan samoissa olosuhteissa kuin asiassa C-487/19] W.Ż., ei ole lailla perustettu tuomioistuin, kun tähänastisen oikeuskäytännön valossa tuomioistuinmenettelyt, joissa on osallisina näin nimitettyjä henkilöitä, ovat joko pätemättömiä tai loukkaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaista asianosaisen oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin?

3. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi tai toiseen kysymykseen vastataan siten, että näin perustettua tuomioistuinta ei ole perustettu lailla, onko SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa ja unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatetta tulkittava siten, että ensimmäisessä ja toisessa kysymyksessä kuvatulla tavalla perustetun tuomioistuimen kokoonpanoon nimitetyt tuomarit voivat kieltäytyä suorittamasta toimia heille jaetussa asiassa, mukaan lukien ratkaisemasta sitä, pitämällä mitättöminä määräyksiä nimeämisestä Sąd Najwyższyn toiseen jaostoon ja tiettyjen asioiden jakamisesta, vai onko heidän annettava ratkaisu ja jätettävä asianosaisten päätettäväksi, riitauttavatko ne mahdollisesti tämän ratkaisun sillä perusteella, että se loukkaa asianosaisen oikeutta saada asiansa käsiteltyksi sellaisessa tuomioistuimessa, joka täyttää SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja perusoikeuskirjan 47 artiklan vaatimukset?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

SEU 19 artiklan 1 kohta, Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan

Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio 6.10.2021, W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798.

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

2.4.1997 annettu Puolan tasavallan perustuslaki (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.): 45 ja 183 §

Ylimmästä tuomioistuimesta 8.12.2017 annettu laki (Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym; konsolidoitu teksti: Dz. U. 2021, järjestysnumero 1904, sellaisena kuin kyseinen laki on muutettuna: 1, 3, 15, 17, 29, 30, 31, 35 ja 82 §

Yleisten tuomioistuinten n organisaatiosta 27.7.2001 annettu laki (Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych; konsolidoitu teksti: Dz. U. 2023, järjestysnumero 217): 22 a §

Työkoodeksista 26.6.1974 annettu laki (Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy): 140 §

Siviiliprosessikoodeksista 17.11.1964 annettu laki (Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego): 398²⁰ §

Yhteenveto tosiseikoista ja pääasian menettelystä

- 1 Sąd Apelacyjny w Katowicach hylkäsi 4.12.2019 antamallaan tuomiolla G.T:n valituksen Sąd Okręgowy w Katowicachin (Katowicen alueellinen tuomioistuin, Puola) 22.1.2019 antamasta tuomiosta, jolla hylättiin hänen kanteensa Huta [– –] S.A:ta, kotipaikka R, vastaan Huta [– –] S.A:n, kotipaikka R, haltijaosakkeiden vapauttamisesta vakuudesta ja täytäntöönpanosta. Kantajan edustaja teki Sąd Apelacyjny w Katowicachin tuomiosta kassaatiovalituksen, jossa tuomio riitautettiin kokonaisuudessaan ja katsottiin, että tiettyjä siviilikoodeksin (kodeks cywilny) säännöksiä oli rikottu tulkitsemalla niitä virheellisesti.
- 2 Sąd Najwyższy otti 3.11.2020 antamallaan päätöksellä kassaatiovalituksen tutkittavaksi. Sąd Najwyższyn presidentti, joka johti siviilijaostoa (jäljempänä siviilijaoston puheenjohtaja), 14.12.2020 antamalla määräyksellä asia siirrettiin tuomari Karol Weitzin valmisteltavaksi ja rekisteröitiin viitenumerolla II CSKP 501/22.
- 3 Sąd Najwyższyn presidentin 15.2.2023 antamalla määräyksellä nro 25/2023 tuomari Bohdan Bieńek nimettiin ratkaisemaan asioita Sąd Najwyższyn siviilijaostoon määräajaksi 1.4.–30.6.2023, ja samalla vahvistettiin asioiden jakamista koskevat periaatteet kullekin nimeämisen keston kuukaudelle. Siviilijaoston puheenjohtajan sijaisena toiminut kyseisen tuomioistuimen tuomari siirsi tämän määräyksen perusteella 2.3.2023 asian II CSKP 501/22 tuomari Bohdan Bieńekin valmisteltavaksi. Suljetun istunnon ajankohdaksi määrättiin II osaston puheenjohtajan määräyksellä 3.4.2023. Tuona päivänä siviiliasiaa II CSKP 501/22 käsittelevä Sąd Najwyższyn kokoonpano koostui kahdesta Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższegon (ylimmän tuomioistuimen työ- ja sosiaalivakuutusjaosto, jäljempänä IPIUS) tuomarista ja – istunnon puheenjohtajana toimineesta – Sąd Najwyższyn siviilijaostossa normaalisti toimivasta tuomarista. Kokoonpanon toinen IPIUS:n jäsen nimettiin ratkaisukokoonpanoon samalla tavalla kuin esittelevä tuomari.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyyntöjen perusteista

- 4 Sąd Najwyższyn kolmihenkiselle kokoonpanolle heräsi epäilyksiä unionin oikeuden tulkinnasta ja erityisesti sitä, täyttääkö Sąd Najwyższyn presidentin ja

siviilijaoston puheenjohtajan määräyksillä muodostettu ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin 6.10.2021 annetussa tuomiossa W.Ż. [(Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C- 487/19, EU:C:2021:798] tuomioistuimelle asetetut vaatimukset, ja näillä epäilyillä on seuraavat perusteet:

- 5 Ensinnäkin tuomareilta, jotka oli nimetty ratkaisemaan asioita Sąd Najwyższyn toisessa jaostossa, vietiin oikeus tehokkaaseen oikeussuojakeinoon;
- 6 Toiseksi nimeäminen tapahtui ilman siirrettyjen tuomareiden suostumusta, millä loukataan tuomareiden erottamattomuuden ja riippumattomuuden periaatetta ja puututaan oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaan oikeuteen ja siten vaikutetaan tehokkaan oikeussuojan periaatteen toteutumiseen.
- 7 Kolmanneksi määräykset antaneet henkilöt ovat samassa tilanteessa kuin asiassa C-487/19 kuvatut tuomarit, koska heidät nimitettiin virkaansa selvästi vastoin Sąd Najwyższyn tuomareiden nimittämismenettelyä koskevia perustavanlaatuisia sääntöjä, jotka liittyvät erottamattomasti kyseisen tuomioistuinjärjestelmän perustamiseen ja toimintaan.
- 8 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii myös sitä, voivatko tuomarit, jotka on nimetty ratkaisemaan asioita esille tuoduista rikkomuksista huolimatta, olla toteuttamatta näitä määräyksiä.
- 9 Kansallisessa lainsäädännössä (ylimmästä tuomioistuimesta 8.12.2017 annetun lain (ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, jäljempänä u.SN) 35 §:n 3 momentti) on säännös, jonka mukaan Sąd Najwyższyn presidentti voi nimetä tuomarin toiseen jaostoon. Säännös sallii kuitenkin tuomarin nimeämisen (ilman hänen suostumustaan) ainoastaan tiettyyn asiaan, joka on osoitettu kyseisen presidentin määräyksessä. Näin voi olla silloin, kun kyseisen asian kohde on päällekkäinen Sąd Najwyższyn kahden jaoston toimivallan kanssa tai kun kaikkien Sąd Najwyższyn tietyn jaoston tuomareiden poissulkemisen vuoksi olisi välttämätöntä, että asiaa käsittelevät Sąd Najwyższyn toisen jaoston tuomarit. Toinen u.SN:n 35 §:n 3 momentissa säädetty mahdollisuus on nimetä tuomari määrääjäksi ratkaisemaan asioita Sąd Najwyższyn toisessa jaostossa, mutta silloin tuomarin tulisi toimia vain tässä ”uudessa” jaostossa eikä hänen pitäisi olla velvollinen toimimaan yhtä aikaa sekä uudessa että alkuperäisessä Sąd Najwyższyn jaostossa suurempine työmäärineen. Tällainen hybridirakenne on u.SN:n 35 §:n 3 momentin sanamuodon vastainen.
- 10 Tuomarin nimeäminen ratkaisemaan asioita toisessa jaostossa ottamatta huomioon tuomarin aineellista pätevyyttä ratkaista tiettyyn aihealueeseen kuuluvia asioita loukkaa oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Molempien näiden oikeuksien toteutumisen edellytyksenä on tuomarin osaaminen ja kokemus, jotka takaavat asian asianmukaisen käsittelyn. Tämä edellytys on erityisen tärkeä Sąd Najwyższyssa, jonka ratkaisut ovat myöhempien alempien oikeusasteiden ratkaisujen vertailukohtana. Sąd

Najwyższyn jako jaostoihin on u.SN:n 3 §:n perusteella tehty aineellisten kriteerien mukaisesti. Myös ehdokkaat Sąd Najwyższyn tuomarinvirkoihin hakevat virkoja erikoistumisalojensa mukaisesti. Siten tiettyihin jaostoihin tulisi päätyä tuomareita, joilla on tietyn jaoston toimivaltaa vastaava osaaminen ja ammatillinen kokemus. Asiat siirretään lisäksi käsiteltäväksi siinä järjestyksessä, jossa ne ovat saapuneet, eikä silloin, kun esittelevä tuomari tai ratkaisukokoonpano katsoo, että asiaa on jo valmisteltu siinä määrin, että se voidaan ratkaista. Laajan tuomareita tukevan rakenteen puuttuessa tarvitaan perusteellista tietämystä niiltä oikeudenaloilta, joilla tuomari tavallisesti ratkaisee asioita. Ainoastaan siten asia on mahdollista valmistella luotettavasti ratkaisemista varten epätavallisissa, monimutkaiseen asiayhteyteen sijoittuvissa tapauksissa.

- 11 Asian ratkaisukokoonpanoon nimetyille tuomareille ei myöskään annettu minkäänlaista oikeussuojaa. U.SN:n 35 §:n 3 momentin tulkinta osoittaa, että lainsäätäjä ei ole noudattanut velvollisuuttaan noudattaa unionin oikeuden vaatimuksia, jotka ilmenevät yleisten tuomioistuinten tuomareiden osalta 6.10.2021 annetusta tuomiosta W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen) (C-487/19, EU:C:2021:798, 118 kohta). Siten unionin tuomioistuimen väliintulo on tarpeen sen selvittämiseksi, eikö tällaisilla toimilla loukata tuomareiden erottamattomuuden ja riippumattomuuden periaatetta, kun Sąd Najwyższyn presidentin päätös nimetä tuomari ratkaisemaan asioita kyseisen tuomioistuimen toisessa jaostossa, samalla kun tällä säilyy velvoitteet varsinaisessa jaostossaan, ei ole tuomioistuinvalvonnan alainen. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta ja perusoikeuskirjan 47 artikla, jotka velvoittavat jäsenvaltiot tarjoamaan tarvittavat oikeussuojakeinot sen varmistamiseksi, että yksilöiden oikeuksia ja vapauksia kunnioitetaan unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla, ovat luonteeltaan yleismaailmallisia eikä Sąd Najwyższyn tuomareita ole suljettu niiden soveltamisalan ulkopuolelle.
- 12 Sąd Najwyższyn presidentin 17.3.2023 pidetyssä kansallisen tuomarineuvoston (Krajowa Rada Sądownictwa, jäljempänä KRS) kokouksessa esittämästä kannasta käy ilmi, että u.SN:n 35 §:n 3 momentin mukaisessa menettelyssä asioita ratkaisemaan nimetyllä tuomarilla ei ole valitusoikeutta. Sąd Najwyższyn presidentti katsoo, että u.SN:n 35 §:n 3 momentin säännös on tyhjentävä eikä mahdollista yleisten tuomioistuinten organisaatiosta 27.7.2001 annetun lain (ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych) säännösten täydentävää soveltamista.
- 13 Täsmällisyyden vuoksi Sąd Najwyższy huomauttaa, että KRS sallii analogisesti soveltaen tuomarin toiseen jaostoon nimeämisestä tehdyn Sąd Najwyższyn presidentin päätöksen valvonnan. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan KRS on kuitenkin riippuvainen maan poliittisen vallan elimistä (tuomio 19.11.2019, A.K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982; tuomio 2.3.2021, A.B. ym. (Tuomareiden nimittäminen ylimpään tuomioistuimeen –

Muutoksenhaku), C-824/18, EU:C:2021:153), eikä sillä ole myöskään tuomioistuimen asemaa.

- 14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei myöskään voi tarkasteltavassa asiassa käyttää mahdollisuuttaan arvioida u.SN:n 35 §:n 3 momentin perustuslainmukaisuutta, koska perustuslaillinen valvonta on poissuljettu (unionin tuomioistuimen tuomio 19.11.2019, A.K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, 33 ja 34 kohta; SN:n tuomio 5.12.2019, III PO 7/18; Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 7.5.2021, Xero Flor Sp. z o.o. v. Puola, valitus nro 4907/18).
- 15 Erillinen kysymys on se, eikö Sąd Najwyższy ylimmän tuomioistuimen presidentin määräys tuomarin nimeämisestä ratkaisemaan asioita kyseisen tuomioistuimen siviilijaostossa ole ristiriidassa tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista 4.11.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/88/EY (EUVL 2003, L 299, s. 9) 6 artiklan b alakohdassa säädetyn takuumekanismin kanssa. Unionin tuomioistuin ei ole vielä lausunut tästä kysymyksestä, vaikka ensimmäiset ennakkoratkaisukysymykset tuomareiden työaikaa koskevista säännöistä on jo esitetty (esim. asia C-41/23).
- 16 Kansallisessa lainsäädännössä Sąd Najwyższy tuomarin työaika määräytyy hänen tehtäviensä laajuuden mukaan (samalla tavalla kuin yleisen tuomioistuimen tuomarin). Kansallisessa oikeusjärjestyksessä on huomioitava Sąd Najwyższy 8.4.2009 tekemä päätös II PZP 2/09, jossa määriteltiin erot työkoodeksissa säännellyn tehtäväperusteisen työajan ja tuomareiden tehtävien laajuuden mukaan määräytyvän työajan välillä. Päätöksessä korostettiin, että tuomareiden työaikaa koskevalla sääntelyllä ei panna täytäntöön direktiivin säännöksiä, koska siinä ei säädetä oikeudesta lepoon, ja tältä osin tulee työkoodeksin 5 §:n perusteella soveltaa työkoodeksin normeja. Direktiivin 2003/88 mukaan myös tuomareille olisi taattava vähimmäislepoajat, eikä heidän työaikansa saisi ylittää 48:aa tuntia viikossa seurantajaksolla. Lainsäätäjät ei ole muuttanut tuomareiden työaikaa koskevaa sääntelyä päätöksen jälkeen. Soveltaen tuomariin soveltuvin osin tehtäväperusteisen työaikajärjestelmän kaavaa (työkoodeksin 140 §) voidaan ja tulee katsoa, että mikäli tuomarille aiotaan määrätä hänen erikoisalaansa kuulumattomia lisätehtäviä, työnantajan (tässä Sąd Najwyższy presidentin) on arvioitava, onko uudet tehtävät, jotka määrätään olemassa olevista velvoitteista huolimatta, ylipäättään mahdollista suorittaa. Asian tosiseikkojen perusteella IPiUS:n tuomareille oli jo määrätty tehtävät seuraavalle seurantajaksolle, ja sen jälkeen, kun tällainen tuomari on nimetty ratkaisemaan asioita Sąd Najwyższy siviilijaostossa, hänellä on yksi istunto enemmän kuin tässä jaostossa tavallisesti toimivilla tuomareilla (neljä istuntoa kuukaudessa verrattuna kolmeen istuntoon kuukaudessa). Näin ollen kyseisen tuomioistuimen siviilijaostossa pidettävän ylimääräisen istunnon pitäminen, ilman työaikaan liittyvien olosuhteiden tarkastelua, johtaa direktiivissä 2003/88 vahvistettujen hyväksyttävien normien rikkomiseen.

- 17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa myös, että sekä Sąd Najwyższy presidentti että kyseisen tuomioistuimen siviilijaoston puheenjohtaja, joiden määräyksillä ratkaisukokoonpano nyt esillä olevassa asiassa muodostettiin, nimitettiin Sąd Najwyższy tuomarinvirkoihin samanlaisissa olosuhteissa kuin asiassa, jossa annettiin tuomio 6.10.2021, W.Ż. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen) (C-487/19, EU:C:2021:798). Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kiinnittää huomiota myös siihen, että Sąd Najwyższy teki 23.9.2022 päätöksen (asia III CZP 43/22) esittää unionin tuomioistuimelle kysymys, onko SEU 2 artiklaa ja 6 artiklan 1 ja 3 kohtaa sekä 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan kanssa, tulkittava siten, että tuomioistuimen kokoonpanoa määrittävällä toimella, kuten Sąd Najwyższy presidentin määräyksellä, ei ole oikeusvaikutuksia, jos näin muodostettu tuomioistuimen kokoonpano ei ole unionin oikeudessa tarkoitettu riippumaton, puolueeton ja etukäteen laillisesti perustettu tuomioistuin, kun otetaan huomioon erityisesti seuraavaa: [a)] sellaisten henkilöiden osallistuminen tuomioistuimen kollegiaaliseen kokoonpanoon, jotka on nimitetty Sąd Najwyższy tuomarinvirkaan tavalla, joka on selvästi ristiriidassa tuomareiden nimittämistä koskevien kansallisten säännösten kanssa, mikä on vahvistettu ylimmän kansallisen tuomioistuimen lainvoimaisissa tuomioissa, ja nämä henkilöt muodostavat enemmistön tuomioistuimen kokoonpanosta; b) tuomioistuimen kokoonpanon muodostaminen edellä kuvatulla tavalla Sąd Najwyższy presidentin, joka on nimitetty Sąd Najwyższy tuomarinvirkaan samoissa olosuhteissa vastoin periaatteita, jotka koskevat kyseisen tuomioistuimen tuomareiden nimittämistä kyseisen tuomioistuimen presidentin tai jaoston puheenjohtajan virkaan, toimesta. Esillä olevan asian ennakkoratkaisupyyntöä esittämistä koskevan päätöksen antamispäivänä tätä kysymystä ei ole vielä toimitettu unionin tuomioistuimelle.
- 18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa edellä mainitun ennakkoratkaisukysymyksen, jota ei ole vielä lähetetty, perusteluihin Sąd Najwyższy presidentin ja siviilijaoston puheenjohtajan valinnan ongelmallisuudesta.
- 19 U.SN:n 15 §:n perusteella ehdokkaiden valinnan Sąd Najwyższy jaostojen puheenjohtajan tehtävään tekee asianomaisen jaoston tuomarikokous (jäljempänä kokous). Kokous on Sąd Najwyższy elin, ja se koostuu kaikista jaostoon kuuluvista tuomareista. Sąd Najwyższy siviilijaoston tuomareiden kokous, joka oli kokoontunut valitsemaan ehdokkaita kyseisen jaoston puheenjohtajan tehtävään, antoi 29.6.2021 – äänten enemmistöllä – päätöslauselman kokouksen toiminnan lykkäämisestä siihen asti, kunnes unionin tuomioistuimessa vireillä olevat menettelyt, jotka koskevat Euroopan komission Puolaa vastaan käynnistämää rikkomusmenettelyä (C-791/19) ja ennakkoratkaisuasioita C-487/19 ja C-508/19, ovat päättyneet. Kun siviilijaoston puheenjohtajan toimikausi päättyi 31.8.2021, Puolan tasavallan presidentti uskoi kyseisen jaoston johtamisen kyseisen tuomioistuimen presidentille. Tämä johti tosiasiallisesti Sąd Najwyższy presidentin ja siviilijaoston puheenjohtajan toimintojen yhdistämiseen, mitä u.SN

ei mahdollista. U.SN:n 13 a §:n, tulkittuna yhdessä sen 15 §:n kanssa, mukainen Puolan tasavallan presidentin oikeus uskoa Sąd Najwyższyn presidentin tai jaoston puheenjohtajan velvollisuuksien hoitaminen jollekulle loukkaa perustuslaillista periaatetta, jonka mukaan oikeuslaitos on toimeenpanovallasta erotettu ja riippumaton (Puolan tasavallan perustuslain 173 §). Puolan tasavallan presidentin toimivallan laajuutta sääntelevät perustuslain säännökset eivät anna presidentille, toimeenpanovallan käyttäjänä, oikeutta itsenäisesti päättää siitä, että yksittäiset tuomarit ottavat hoitaakseen sellaisia tehtäviä, jotka mahdollistavat sen, että he käyttävät Sąd Najwyższyn elinten toimivaltaa.

- 20 Kokouksen jäsenten enemmistön vastustuksesta huolimatta Sąd Najwyższyn presidentti Puolan tasavallan presidentin osoittamana henkilönä, kutsui 7.9.2021 kokouksen koolle valitsemaan ehdokkaat siviilijaoston puheenjohtajan tehtävään. Kokouksen toiminnan lykkäämistä koskevasta esityksestä ei sallittu äänestää. Sąd Najwyższyn tuomarinvirkaan ennen vuotta 2018 nimitetyt tuomarit kieltäytyivät osallistumasta istuntoihin, mikä johti päätösvaltaisuuden puutteeseen, ja vain hiljattain nimitetyt tuomarit osallistuivat siviilijaoston puheenjohtajan ehdokkaiden valintaan. Päätösvaltaisuuden puute korjattiin siirtämällä Sąd Najwyższyn presidentin toimesta kaksi aiemmin Izba Kontroli Nadzwycajnej i Spraw Publicznychin (ylimääräisen valvonnan ja julkisten asioiden jaosto) nimitettyä ja yksi aiemmin Izba Dyscyplinarnaan (kurinpitojaosto) nimitetty tuomari ratkaisemaan asioita siviilijaostossa.
- 21 Ehdokkaiden valinta siviilijaoston puheenjohtajan tehtävään tehtiin näin ollen vastoin kyseisen jaoston kokoonpanoon kuuluneiden tuomareiden enemmistön kantaa ja kokouksen, joka on kyseisen tuomioistuimen elin, toimintaa koskevia sääntöjä.
- 22 Tästä syystä herää kysymys, johtaako – tuomarien riippumattomuuden ja puolueettomuuden kunnioittamista koskevan unionin oikeudesta johtuvan vaatimuksen näkökulmasta – sellaiset määräykset, joilla tuomarit nimetään ratkaisemaan asioita Sąd Najwyższyn toiseen jaostoon ja heille osoitetaan ratkaistavaksi tiettyjä siviilioikeudellisia asioita, joita nimetyt tuomarit eivät tavallisesti käsittele, eikä heidän pätevyyttään lainkäyttötyöhön ole tältä osin varmistettu, kun nämä määräykset ovat antaneet samassa asemassa kuin asiassa C-487/19 olevat henkilöt, jotka on lisäksi valittu puutteellisessa menettelyssä, lopulta tuomioistuimen kokoonpanon muodostamiseen osapuolten oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin loukkaavalla tavalla, minkä osoittavat paitsi tuomioistuimen henkilöllinen kokoonpano myös useat aineelliset ja tekniset toimet (määräysten antaminen asioiden jakamisesta ratkaistavaksi, esittelevän tuomarin vaihtamisesta, ratkaisukokoonpanon nimeämisestä).
- 23 Näin ollen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mielestä tarvitaan myös unionin oikeuden (SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta ja perusoikeuskirjan 47 artikla) tulkintaa sen arvioimiseksi, voivatko tuomioistuimen kokoonpanoon nimitetyt tuomarit kieltäytyä – unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen ja unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön

perusteella – ottamasta käsiteltäväksi ja toimimasta heille osoitetuissa asioissa ja pitää pätemättöminä määräyksiä, jotka velvoittavat heidät työskentelemään toisessa Sąd Najwyższyń jaostossa ilman heidän suostumustaan, vai onko heidän tähän mennessä esiin nostetuista perustavanlaatuisiin oikeuksiin liittyvistä puutteista ja loukkauksista huolimatta annettava asiassa ratkaisu ja jätettävä de facto asianosaisten ratkaistavaksi ratkaisun mahdollinen riitauttaminen sen perusteella, että sen on antanut tuomioistuin, jonka kokoonpano on muodostettu SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja perusoikeuskirjan 47 artiklan vastaisesti.

TYÖASIAKIRJA